ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 4ης Νοεμβρίου 1997 *

Στην υπόθεση C-337/95,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Hoge Raad der Nederlanden προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Parfums Christian Dior SA και Parfums Christian Dior BV

και

Evora BV,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30, 36 και 177, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, καθώς και των άρθρων 5 και 7 της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, C. Gulmann (εισηγητή), H. Ragnemalm, R. Schintgen,, προέδρους τμήματος, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann και L. Sevón, δικαστές,

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— οι Parfums Christian Dior SA και Parfums Christian Dior BV, εκπροσωπούμενες από τον δικηγόρο Άμστερνταμ C. Gielen και τον δικηγόρο Βρυξελλών H. van der Woude,

— η Evora BV, εκπροσωπούμενη από τους δικηγόρους Άμστερνταμ D. W. F. Verkade και O. W. Brouwer και τον δικηγόρο Βρυξελλών P. Wytinck,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. de Salins, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τον P. Martinet, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στην ίδια διεύθυνση,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον U. Leanza, προϊστάμενο της υπηρεσίας διπλωματικών διαφορών του Υπουργείου Εξωτερικών, επικουρούμενο από τον avvocato dello Stato O. Fiumara,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την L. Nicoll, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τον M. Silverleaf, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον B. J. Drijber, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Parfums Christian Dior SA και της Parfums Christian Dior BV, εκπροσωπουμένων από τους δικηγόρους C. Gielen και H. van der Woude, της Evora BV, εκπροσωπούμενης από τους δικηγόρους O. W. Brouwer, L. de Gryse, του Δικηγορικού Συλλόγου Βρυξελλών, και P. Wytinck, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον P. Martinet, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον B. J. Drijber, κατά τη συνεδρίαση της 5ης Φεβρουαρίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 29ης Απριλίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 1995, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 26 Οκτωβρίου 1995, το Hoge Raad der Nederlanden υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, έξι προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30, 36 και 177, τρίτο εδάφιο, της αυτής Συνθήκης, καθώς και των άρθρων 5 και 7 της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1, στο εξής: οδηγία).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Parfums Christian Dior SA, εταιρίας γαλλικού δικαίου με έδρα το Παρίσι (στο εξής: Dior France), και της Parfums Christian Dior BV, εταιρίας ολλανδικού δικαίου με έδρα το Ρότερνταμ (στο εξής: Dior Nederland), και της Evora BV, εταιρίας ολλανδικού δικαίου, με έδρα το Renswoude (στο εξής: Evora), σχετικής με την εκ μέρους της τελευταίας διαφήμιση προϊόντων Dior που διέθεσε στο εμπόριο.

3 Η Dior France επεξεργάζεται και παράγει αρώματα και άλλα καλλυντικά προϊόντα τα οποία διατίθενται σε σχετικά υψηλές τιμές και τα οποία θεωρούνται ότι αποτελούν μέρος της αγοράς πολυτελών καλλυντικών. Για την

πώληση των προϊόντων αυτών εκτός Γαλλίας, όρισε αποκλειστικούς αντιπροσώπους, όπως τη Dior Nederland στις Κάτω Χώρες. Όπως και άλλοι αποκλειστικοί αντιπρόσωποι της Dior France στην Ευρώπη, η Dior Nederland εφαρμόζει για τη διανομή των προϊόντων Dior στις Κάτω Χώρες σύστημα επιλεκτικής διανομής, κατά το οποίο τα προϊόντα Dior διατίθενται σε επιλεγμένους μεταπωλητές, οι οποίοι αναλαμβάνουν την υποχρέωση να πωλούν μόνο προς τελικούς αγοραστές και να μην εφοδιάζουν ποτέ άλλους μεταπωλητές, εκτός αν αυτοί έχουν επίσης επιλεγεί για πώληση προϊόντων Dior.

4 Εντός της Μπενελούξ η Dior France είναι ο μόνος κύριος των συνισταμένων σε εικόνα σημάτων Eau sauvage, Poison, Fahrenheit και Dune, ιδίως για τα αρώματα. Τα σήματα αυτά συνίστανται σε απεικονίσεις της συσκευασίας εντός της οποίας πωλούνται τα φιαλίδια που περιέχουν τα αρώματα που φέρουν τις ονομασίες αυτές. Η Dior France είναι, επίσης, κάτοχος των δικαιωμάτων του δημιουργού ως προς τις συσκευασίες και τα φιαλίδια αυτά, καθώς επίσης και ως προς τις συσκευασίες και τα φιαλίδια των προϊόντων που διατίθενται υπό την ονομασία Svelte.

5 Η Evora εκμεταλλεύεται υπό την επωνυμία της θυγατρικής της Kruidvat σημαντική αλυσίδα καταστημάτων καλλυντικών προϊόντων. Καίτοι τα καταστήματα Kruidvat δεν έχουν οριστεί από τη Dior Nederland ως διανομείς των προϊόντων της, πωλούν προϊόντα Dior τα οποία προμηθεύεται η Evora από παράλληλες εισαγωγές. Η νομιμότητα της μεταπωλήσεως αυτών των προϊόντων δεν αμφισβητείται στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης.

6 Στο πλαίσιο προσφοράς κατά την περίοδο των Χριστουγέννων 1993, η Kruidvat διέθεσε προς πώληση τα προϊόντα Dior: Eau sauvage, Poison, Fahrenheit, Dune και Svelte και, στο πλαίσιο αυτό, αναπαρήγαγε στα διαφημιστικά της φυλλάδια τις συσκευασίες και τις φιάλες ορισμένων εξ αυτών. Σύμφωνα με την απόφαση περί παραπομπής, η απεικόνιση των συσκευασιών και των φιαλιδίων υποδήλωνε αποκλειστικά, κατά τρόπο άμεσο και σαφή, το προσφερόμενο προς πώληση προϊόν και είχε γίνει κατά τον τρόπο που συνηθίζουν οι μεταπωλητές αυτού του εμπορικού κλάδου.

7 Θεωρώντας ότι η διαφημιστική αυτή εκστρατεία δεν ανταποκρινόταν στην εικόνα πολυτέλειας και γοήτρου των σημάτων Dior, η Dior France και η Dior Nederland (στο εξής: Dior) κατέθεσαν ενώπιον του Rechtbank te Haarlem αίτηση

λήψεως ασφαλιστικών μέτρων κατά της Evora, λόγω προσβολής αυτών των σημάτων, ζητώντας να υποχρεωθεί η Evora να παύσει τη χρήση των συνισταμένων σε εικόνα σημάτων της Dior, όπως και κάθε διάδοση ή αναπαράσταση αυτών των προϊόντων της σε καταλόγους, διαφημιστικά φυλλάδια, αγγελίες ή με οποιοδήποτε άλλον τρόπο. Η Dior ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι η εκ μέρους της Evora χρήση αυτών των σημάτων αντέβαινε στις διατάξεις του ενιαίου νόμου Μπενελούξ περί σημάτων, όπως αυτός ίσχυε τότε, καθώς και ότι έγινε κατά τρόπο ικανό να βλάψει την εικόνα πολυτέλειας και γοήτρου των προϊόντων Dior. Υποστήριξε, επίσης, ότι η διαφήμιση της Evora έθιγε τα δικαιώματα δημιουργού που κατείχε η Dior.

8 Ο πρόεδρος του Rechtbank δέχθηκε το αίτημα της Dior και διέταξε την Evora να παύσει αμέσως κάθε χρήση των συνισταμένων σε εικόνα σημάτων της Dior, καθώς και κάθε διάδοση ή αναπαράσταση των σχετικών προϊόντων Dior σε καταλόγους, διαφημιστικά φυλλάδια, αγγελίες ή καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπο μη ανταποκρινόμενο στον συνήθη τρόπο διαφημίσεως της Dior. Η Evora άσκησε έφεση κατά της διατάξεως αυτής ενώπιον του Gerechtshof te Amsterdam.

9 Το δικαστήριο αυτό ακύρωσε την προσβαλλόμενη διάταξη και αρνήθηκε να χορηγήσει τα αιτούμενα ασφαλιστικά μέτρα. Ειδικότερα, απέρριψε το επιχείρημα της Dior ότι θα μπορούσε αυτή να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορία των προϊόντων δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας, κατά το οποίο ο δικαιούχος σήματος μπορεί να αντιταχθεί στη χρησιμοποίηση του σήματος για προϊόντα τα οποία διατέθηκαν στο εμπόριο εντός της Κοινότητας υπό το σήμα αυτό από τον δικαιούχο του σήματος, αν νόμιμοι λόγοι το δικαιολογούν, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιούται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο. Το Gerechtshof έκρινε ότι η διάταξη αυτή αφορά αποκλειστικώς την προσβολή της φήμης του σήματος λόγω αλλοιώσεως της φυσικής καταστάσεως του είδους που φέρει το σήμα αυτό.

10 Η Dior άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Hoge Raad. Υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι «η κατάσταση των προϊόντων», κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περιλαμβάνει και τη «φυσική» κατάσταση του προϊόντος, δηλαδή την αίγλη και την εικόνα γοήτρου του προϊόντος, καθώς και την αίσθηση πολυτέλειας που αυτό παρέχει λόγω του τρόπου παρουσιάσεως και διαφημίσεως που έχει επιλέξει ο δικαιούχος του σήματος στο πλαίσιο ασκήσεως των επί του σήματος δικαιωμάτων του.

11 Η Evora τόνισε, μεταξύ άλλων, ότι η διαφημιστική της εκστρατεία — η οποία έγινε κατά τον τρόπο που συνηθίζουν οι λιανοπωλητές του εμπορικού αυτού κλάδου — δεν μπορούσε να θίξει τα αποκλειστικά δικαιώματα της Dior και ότι οι διατάξεις της οδηγίας, όπως και τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης, δεν επιτρέπουν στην Dior να επικαλείται τα επί του σήματος δικαιώματά της, όπως και τα δικαιώματα δημιουργού, προκειμένου να της απαγορεύσει να διαφημίσει τα προϊόντα Dior που εμπορεύεται.

12 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hoge Raad έκρινε ότι έπρεπε να υποβάλει στο δικαστήριο της Μπενελούξ (στο εξής: δικαστήριο Μπενελούξ) προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του ενιαίου νόμου Μπενελούξ περί σημάτων και στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προδικαστικά ερωτήματα ως προς το κοινοτικό δίκαιο. Στο πλαίσιο αυτό το Hoge Raad έθεσε το ζήτημα ποιο είναι στην προκειμένη περίπτωση, μεταξύ του δικαστηρίου Μπενελούξ και του ιδίου, το εθνικό δικαιοδοτικό όργανο οι αποφάσεις του οποίου δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου και το οποίο οφείλει, συνεπώς, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο κατά το άρθρο 177, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης.

13 Το Hoge Raad υπογράμμισε, επίσης, ότι, καίτοι τα κράτη της Μπενελούξ δεν είχαν ακόμα, κατά τον χρόνο της προδικαστικής παραπομπής, προσαρμόσει τη νομοθεσία τους στην οδηγία, παρά τη λήξη της προβλεπομένης σχετικώς προθεσμίας, μια ερμηνεία της οδηγίας θα ήταν λυσιτελής, δεδομένης της νομολογίας του Δικαστηρίου κατά την οποία, σε περίπτωση που πολίτης επικαλείται οδηγία που δεν έχει μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη εντός της ταχθείσας προθεσμίας, οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας πρέπει να ερμηνεύονται κατά το δυνατόν υπό το πρίσμα και τους σκοπούς της οδηγίας (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 14ης Ιουλίου 1994, C-91/92, Faccini Dori, Συλλογή 1994, σ. I-3325). Εξάλλου, σε περίπτωση αδυναμίας ερμηνείας των σχετικών εθνικών κανόνων σύμφωνα με την οδηγία, ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης.

14 Κατόπιν αυτών, το Hoge Raad αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

«1) Πρέπει, όταν στο πλαίσιο διαδικασίας αφορώσας το δίκαιο περί σημάτων σε μια από τις χώρες της Μπενελούξ ανακύπτει, σε σχέση με την ερμηνεία

του ενιαίου νόμου Μπενελούξ περί σημάτων, ζήτημα ερμηνείας της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, να θεωρείται το ανώτατο εθνικό δικαστήριο ή το δικαστήριο της Μπενελούξ ως εθνικό δικαστήριο κράτους μέλους του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου και το οποίο, επομένως, υποχρεούται βάσει του άρθρου 177, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ να παραπέμψει το σχετικό ζήτημα στο Δικαστήριο;

2) Συμβιβάζεται με το σύστημα της προαναφερθείσας οδηγίας, ιδίως δε με τα άρθρα 5, 6 και 7 της οδηγίας αυτής, να θεωρηθεί ότι, οσάκις πρόκειται περί μεταπωλήσεως εμπορευμάτων τα οποία διατίθενται στην αγορά εντός της Κοινότητας υπό ορισμένο σήμα από τον δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του, ο μεταπωλητής είναι ελεύθερος να χρησιμοποιεί το σήμα αυτό προκειμένου να αναγγείλει στο κοινό τη μεταγενέστερη διάθεση του προϊόντος στο εμπόριο;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, υφίστανται εξαιρέσεις από τον κανόνα αυτόν;

4) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα, υφίσταται δυνατότητα εξαιρέσεως οσάκις διακυβεύεται η διαφημιστική λειτουργία του σήματος επειδή, συνεπεία του τρόπου με τον οποίο ο μεταπωλητής χρησιμοποιεί το σήμα κατά την εν λόγω γνωστοποίηση, θίγεται το γόητρο του σήματος και η εικόνα των προϊόντων ως ειδών πολυτελείας;

5) Τίθεται ζήτημα υπάρξεως "νομίμων λόγων", υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας, όταν, συνεπεία του τρόπου με τον οποίο ο μεταπωλητής διαφημίζει τα εμπορεύματα, μεταβάλλεται ή χειροτερεύει η "ιδεατή κατάσταση" των εμπορευμάτων — δηλαδή η εικόνα της αίγλης, του γοήτρου και της πολυτελείας που δημιουργούν τα εμπορεύματα, η οποία οφείλεται στη μέθοδο που έχει επιλέξει ο δικαιούχος του σήματος για την παρουσίαση και τη διαφήμιση των προϊόντων κάνοντας χρήση των δικαιωμάτων του επί του σήματος;

6) Απαγορεύουν τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ στον κάτοχο ενός (συνισταμένου σε εικόνα) σήματος ή στον φορέα δικαιώματος δημιουργού

που αφορά τα φιαλίδια και τη συσκευασία που χρησιμοποιεί για τα εμπορεύματά του, να καθιστά αδύνατη, επικαλούμενος το δικαίωμά του επί του σήματος ή το δικαίωμα δημιουργού, στον μεταπωλητή, ο οποίος είναι ελεύθερος να εκμεταλλεύεται περαιτέρω τα εμπορεύματα αυτά, τη διαφήμιση των εμπορευμάτων αυτών κατά τρόπο συνήθη για τους πωλητές λιανικής του οικείου τομέα; Ισχύει αυτό επίσης στην περίπτωση κατά την οποία, συνεπεία του τρόπου με τον οποίο ο μεταπωλητής χρησιμοποιεί το σήμα στο διαφημιστικό του υλικό, θίγεται το γόητρο του σήματος και η εικόνα των προϊόντων ως ειδών πολυτελείας ή η δημοσίευση και η αναπαραγωγή του σήματος πραγματοποιούνται κατά τρόπο που μπορεί να προκαλέσει ζημία στον φορέα του δικαιώματος δημιουργού;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

15 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι

— το δικαστήριο Μπενελούξ ιδρύθηκε με συνθήκη που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 31 Μαρτίου 1965, μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου και του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και ότι σύγκειται από δικαστές των ανωτάτων δικαστηρίων εξ εκάστου των τριών αυτών κρατών,

— σύμφωνα με τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 6, παράγραφος 3, της ανωτέρω συνθήκης και 10 της συμβάσεως Μπενελούξ περί σημάτων, η οποία συνήφθη στις 19 Μαρτίου 1962 μεταξύ των εν λόγω τριών κρατών μελών της Μπενελούξ, το Hoge Raad υποχρεούται, κατ' αρχάς, να υποβάλει στο δικαστήριο Μπενελούξ προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του ενιαίου νόμου Μπενελούξ περί σημάτων, ο οποίος αποτελεί παράρτημα της ανωτέρω συμβάσεως.

16 Το άρθρο 6 της συνθήκης περί ιδρύσεως δικαστηρίου Μπενελούξ έχει ως εξής:

«1. Στις περιπτώσεις που ειδικότερα ορίζονται κατωτέρω, το δικαστήριο Μπενελούξ επιλαμβάνεται ερωτημάτων σχετικών με την ερμηνεία νομικών κανόνων οριζομένων δυνάμει του πρώτου άρθρου, τα οποία ανακύπτουν στο πλαίσιο διαφορών που εκκρεμούν ενώπιον των δικαστηρίων ενός των τριών χωρών, που συνεδριάζει εντός των ευρωπαϊκών τους εδαφών (...).

2. Όταν η έκδοση αποφάσεως επί υποθέσεως εκκρεμούσας ενώπιον εθνικού δικαστηρίου απαιτεί την επίλυση ερμηνευτικής δυσχέρειας ενός από τους νομικούς κανόνες που ορίζονται δυνάμει του πρώτου άρθρου, το δικαστήριο αυτό μπορεί, αν κρίνει ότι είναι αναγκαία απόφαση του δικαστηρίου Μπενελούξ για να μπορέσει να αποφανθεί το ίδιο, να αναστείλει, ακόμα και αυτεπαγγέλτως, την έκδοση οριστικής αποφάσεως προκειμένου το δικαστήριο Μπενελούξ να αποφανθεί επί του ερμηνευτικού ζητήματος.

3. Υπό τις οριζόμενες στο προηγούμενο εδάφιο προϋποθέσεις, εθνικό δικαστήριο οι αποφάσεις του οποίου δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου υποχρεούται να παραπέμψει το ζήτημα στο δικαστήριο Μπενελούξ (...).»

17 Εξάλλου, το άρθρο 7, παράγραφος 2, της εν λόγω συνθήκης, ορίζει ότι:

«Τα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται ακολούθως της υποθέσεως δεσμεύονται από την ερμηνεία που προκύπτει από την απόφαση του δικαστηρίου Μπενελούξ.»

18 Ενόψει αυτού του νομικού συστήματος, με το πρώτο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου ερωτάται αν, στην περίπτωση που ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας της οδηγίας στο πλαίσιο δίκης διεξαγόμενης σε ένα από τα κράτη μέλη της Μπενελούξ και αφορώσας την ερμηνεία του ενιαίου νόμου Μπενελούξ περί σημάτων, το εθνικό ανώτατο δικαστήριο ή το δικαστήριο Μπενελούξ είναι το εθνικό δικαστήριο οι αποφάσεις του οποίου δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου και, συνεπώς, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο κατά το άρθρο 177, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης.

19 Προκειμένου να δοθεί απάντηση σ' αυτό το ερώτημα, πρέπει πρώτα να εξεταστεί αν δικαστήριο όπως το δικαστήριο Μπενελούξ μπορεί να υποβάλλει προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο, και αν, ενδεχομένως, είναι υποχρεωμένο να το πράττει.

20 Κατ' αρχάς, στο ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο ορθώς λαμβάνεται ως δεδομένο ότι δικαστήριο όπως το δικαστήριο Μπενελούξ είναι δικαστήριο που μπορεί να υποβάλλει προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο.

21 Πράγματι, δεν συντρέχει κανένας βάσιμος λόγος κατά τον οποίο ένα τέτοιο δικαστήριο, κοινό σε περισσότερα κράτη μέλη, δεν θα μπορούσε να υποβάλλει προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο, όπως τα δικαστήρια καθενός των κρατών μελών.

22 Πρέπει σχετικώς να ληφθεί υπόψη, μεταξύ άλλων, ότι σκοπός του δικαστηρίου Μπενελούξ είναι να διασφαλίζει την ομοιόμορφη εφαρμογή των κοινών νομικών κανόνων των τριών χωρών Μπενελούξ και ότι η ενώπιόν του διαδικασία είναι παρεμπίπτουσα σε σχέση με τις εκκρεμούσες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων διαδικασίες και ότι στο πλαίσιό της διαμορφώνεται η οριστική ερμηνεία των κοινών νομικών κανόνων της Μπενελούξ.

23 Συνεπώς, η αναγνώριση της δυνατότητας ενός δικαστηρίου όπως το δικαστήριο Μπενελούξ να εφαρμόζει τη διαδικασία του άρθρου 177 της Συνθήκης, όταν στο πλαίσιο της αποστολής του καλείται να ερμηνεύσει κανόνες του κοινοτικού δικαίου, ανταποκρίνεται στον σκοπό αυτής της διατάξεως, που είναι η διασφάλιση της ομοιόμορφης ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου.

24 Στη συνέχεια, όσον αφορά το ζήτημα αν δικαστήριο όπως το δικαστήριο Μπενελούξ μπορεί να υποχρεωθεί να υποβάλλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα, πρέπει να τονιστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 177, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, όταν ανακύπτει προδικαστικό ερώτημα στο πλαίσιο υποθέσεως που εκκρεμεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου οι αποφάσεις του οποίου δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, το δικαστήριο αυτό οφείλει να παραπέμπει το ζήτημα στο Δικαστήριο.

25 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η υποχρέωση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της συνεργασίας, η οποία έχει θεσπιστεί προς διασφάλιση της ορθής εφαρμογής και της ενιαίας ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου στο σύνολο των κρατών μελών, μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων, υπό την ιδιότητά τους ως δικαστηρίων που είναι επιφορτισμένα με την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, και του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982, 283/81, Cilfit και Lanificio di Gavardo, Συλλογή 1981, σ. 3415, σκέψη 7). Από τη νομολογία προκύπτει επίσης ότι το άρθρο 177, τρίτο εδάφιο, αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην πρόληψη δημιουργίας σε κάποιο κράτος μέλος εθνικής νομολογίας αποκλίνουσας από τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 24ης Μαΐου 1977, 107/76, Hoffmann-La Roche, Συλλογή τόμος 1977, σ. 275, σκέψη 5, και της 27ης Οκτωβρίου 1982, 35/82 και 36/82, Morson και Jhanjan, Συλλογή 1982, σ. 3723, σκέψη 8).

26 Είναι σχετικώς προφανές ότι, εφόσον δεν χωρεί ένδικο μέσο κατά της αποφάσεως δικαστηρίου όπως το δικαστήριο Μπενελούξ, το οποίο αμετακλήτως αποφαίνεται επί ερμηνευτικών ζητημάτων του ενιαίου δικαίου Μπενελούξ, ένα τέτοιο δικαστήριο μπορεί να υποχρεωθεί να υποβάλλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα κατά την έννοια του άρθρου 177, τρίτο εδάφιο, όταν ανακύπτει ενώπιόν του ζήτημα σχετικό με την ερμηνεία της οδηγίας.

27 Όσον αφορά, εξάλλου, το ζήτημα αν το Hoge Raad μπορεί να υποχρεωθεί να υποβάλλει προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο, είναι βέβαιο ότι ένα τέτοιο ανώτατο εθνικό δικαστήριο, οι αποφάσεις του οποίου δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, δεν μπορεί να εκδώσει την απόφασή του χωρίς προηγουμένως να υποβάλει στο Δικαστήριο ερώτημα δυνάμει του άρθρου 177, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, όταν ανακύπτει ενώπιόν του ζήτημα σχετικο με την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου.

28 Πάντως, σε περίπτωση όπως αυτή στην οποία αναφέρεται το Hoge Raad, δεν προκύπτει οπωσδήποτε ότι και τα δύο δικαστήρια υποχρεούνται πράγματι να υποβάλουν προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο.

29 Πράγματι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, καίτοι το άρθρο 177, τελευταίο εδάφιο, υποχρεώνει χωρίς κανένα περιορισμό τα εθνικά δικαστήρια οι αποφάσεις των οποίων δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου να υποβάλλουν στο Δικαστήριο κάθε ζήτημα ερμηνείας που ανακύπτει ενώπιόν τους, η δεσμευτικότητα της ερμηνείας που έχει δοθεί από το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 177 μπορεί να καταστήσει την υποχρέωση αυτή άσκοπη και συνεπώς κενή περιεχομένου. Τούτο συμβαίνει ιδίως όταν το ανακύψαν ζήτημα είναι κατ' ουσίαν ταυτόσημο προς ένα ζήτημα που απετέλεσε ήδη το αντικείμενο προδικαστικής αποφάσεως σε ανάλογη περίπτωση (βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσα απόφαση Cilfit και Lanificio di Gavardo, σκέψη 13, και απόφαση της 27ης Μαρτίου 1973, 28/62, 29/62 και 30/62, Da Costa κ.λπ., Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 891). Τούτο κατά μείζονα λόγο ισχύει και όταν το ανακύψαν ζήτημα είναι κατ' ουσίαν ταυτόσημο με ζήτημα το οποίο έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο προδικαστικής αποφάσεως στο πλαίσιο της ίδιας της ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου υποθέσεως.

30 Συνεπώς, σε περίπτωση που δικαστήριο όπως το Hoge Raad, πριν υποβάλει ερώτημα στο δικαστήριο Μπενελούξ, έκανε χρήση της δυνατότητάς του να υποβάλει το ανακύψαν ζήτημα υπό την κρίση του Δικαστηρίου, η δεσμευτικότητα της ερμηνείας του Δικαστηρίου μπορεί να απαλλάξει δικαστήριο όπως αυτό της Μπενελούξ από την υποχρέωσή του να υποβάλει ερώτημα κατ' ουσίαν ταυτόσημο πριν εκδώσει την απόφασή του. Αντιστρόφως, σε περίπτωση που δικαστήριο όπως το Hoge Raad δεν υποβάλει προηγουμένως στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα, δικαστήριο όπως αυτό της Μπενελούξ υποχρεούται να παραπέμψει στο Δικαστήριο το ανακύψαν ζήτημα, η δε απόφαση του Δικαστηρίου μπορεί να απαλλάξει το Hoge Raad από την υποχρέωσή του να υποβάλει ερώτημα κατ' ουσίαν ταυτόσημο πριν εκδώσει την απόφασή του.

31 Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, όταν ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας της οδηγίας στο πλαίσιο δίκης διεξαγόμενης σε ένα από τα κράτη μέλη της Μπενελούξ και αφορώσας την ερμηνεία του ενιαίου νόμου Μπενελούξ περί σημάτων, δικαστήριο οι αποφάσεις του οποίου δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, όπως είναι τόσο το δικαστήριο Μπενελούξ όσο και το Hoge Raad, υποχρεούται να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα δυνάμει του άρθρο 177, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης. Πάντως, η υποχρέωση αυτή καθίσταται άσκοπη και, συνεπώς, στερείται αντικειμένου, όταν το ανακύψαν ζήτημα είναι κατ' ουσίαν ταυτόσημο με ζήτημα που έχει ήδη αποτελέσει το αντικείμενο προδικαστικής αποφάσεως στο πλαίσιο της ίδιας της ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου υποθέσεως.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

32 Με το δεύτερο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου ερωτάται ουσιαστικώς αν τα άρθρα 5, 6 και 7 της οδηγίας έχουν την έννοια ότι, στην περίπτωση που προϊόντα φέροντα ένα σήμα διατίθενται στην κοινοτική αγορά από τον δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του, ένας μεταπωλητής, εκτός της δυνατότητας μεταπωλήσεως αυτών των προϊόντων, έχει επίσης και τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει το σήμα προκειμένου να αναγγείλει στο κοινό τη μεταγενέστερη εμπορία αυτών των προϊόντων.

33 Προκειμένου να δοθεί απάντηση σ' αυτό το ερώτημα, πρέπει πρώτα να υπομνηστούν οι σχετικές διατάξεις των άρθρων της οδηγίας στις οποίες αναφέρεται το αιτούν εθνικό δικαστήριο.

34 Το άρθρο 5 της οδηγίας, το οποίο καθορίζει τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα, προβλέπει, αφενός, στην παράγραφο 1, ότι ο δικαιούχος δύναται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί το σήμα στις εμπορικές συναλλαγές του, στη δε παράγραφο 3, στοιχείο δ', ότι δύναται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο τη χρησιμοποίηση του σήματος στη διαφήμιση.

35 Εξάλλου, το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας, το οποίο αφορά την ανάλωση του δικαιώματος που παρέχει το σήμα, προβλέπει ότι το δικαίωμα αυτό δεν επιτρέπει στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο μέσα στην Κοινότητα από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

36 Επιβάλλεται επίσης να διαπιστωθεί ότι, καίτοι το δικαίωμα που παρέχεται στον δικαιούχο ενός σήματος, κατά το άρθρο 5 της οδηγίας, να απαγορεύει τη χρήση του σήματός του επί προϊόντων αναλώνεται όταν τα προϊόντα αυτά διατεθούν στο εμπόριο από τον ίδιο ή με τη συγκατάθεση του, το ίδιο ισχύει και για το δικαίωμα χρησιμοποιήσεως του σήματος προς αναγγελία στο κοινό της μεταγενέστερης εμπορίας αυτών των προϊόντων.

37 Πράγματι, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το άρθρο 7 της οδηγίας πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως των κανόνων της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, ιδίως του άρθρου 36 (βλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 1996, C-427/93, C-429/93 και C-436/93, Bristol-Myers Squibb κ.λπ. Συλλογή 1996, σ. I-3457, σκέψη 27), καθώς και ότι σκοπός του κανόνα περί αναλώσεως του δικαιώματος είναι να μην επιτρέψει στους δικαιούχους του σήματος να στεγανοποιούν τις εθνικές αγορές και να υποβοηθούν έτσι τη διατήρηση των διαφορών που πιθανόν να υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών (βλ. απόφαση Bristol-Myers Squibb κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψη 46). Αν λοιπόν το δικαίωμα χρησιμοποιήσεως του σήματος για την αναγγελία της μεταγενέστερης εμπορίας δεν αναλωνόταν ακριβώς όπως το δικαίωμα μεταπωλήσεως, η μεταπώληση θα καθίστατο πολύ δυσχερέστερη και, επομένως, θα διακυβευόταν ο σκοπός του κανόνα του άρθρου 7 περί αναλώσεως του δικαιώματος.

38 Συνεπώς, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 5 και 7 της οδηγίας έχουν την έννοια ότι, στην περίπτωση κατά την οποία προϊόντα φέροντα σήμα διατέθηκαν στην κοινοτική αγορά από τον δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του, ένας μεταπωλητής, εκτός της δυνατότητας μεταπωλήσεως αυτών των προϊόντων, έχει επίσης τη δυνατότητα χρησιμοποιήσεως του σήματος προκειμένου να αναγγείλει στο κοινό τη μεταγενέστερη εμπορία αυτών των προϊόντων.

Επί του τρίτου, τέταρτου και πέμπτου ερωτήματος

39 Με το τρίτο, τέταρτο και πέμπτο ερώτημα, που επιβάλλεται να εξεταστούν από κοινού, το εθνικό δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν ο κανόνας που απορρέει από την απάντηση στο δεύτερο ερώτημα επιτρέπει εξαιρέσεις, ιδίως

— όταν η διαφημιστική λειτουργία του σήματος διακυβεύεται από τον τρόπο που ο μεταπωλητής χρησιμοποιεί το σήμα στην αγγελία του και ο οποίος θίγει την εικόνα πολυτέλειας και γοήτρου του εν λόγω σήματος, και

— όταν ο τρόπος κατά τον οποίο ο μεταπωλητής διαφημίζει τα προϊόντα τροποποιεί ή αλλοιώνει τη «φυσική» κατάσταση αυτών των προϊόντων,

δηλαδή την αίγλη και το γόητρο αυτών των προϊόντων, καθώς και την αίσθηση πολυτέλειας που δημιουργούν λόγω του τρόπου παρουσιάσεως και διαφημίσεως που επέλεξε ο δικαιούχος του σήματος στο πλαίσιο της ασκήσεως των επί του σήματος δικαιωμάτων του.

40 Επιβάλλεται σχετικώς να υπομνηστεί ότι, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας, ο κανόνας αναλώσεως του δικαιούματος που τίθεται στην παράγραφο 1 δεν έχει εφαρμογή όταν ο δικαιούχος σήματος έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορία των προϊόντων που φέρουν το σήμα, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιούται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.

41 Επιβάλλεται, λοιπόν, να εξεταστεί αν οι περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεται το εθνικό δικαστήριο συνιστούν νομίμους λόγους κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας επιτρέποντες στον δικαιούχο του σήματος να αντιταχθεί στην εκ μέρους μεταπωλητή χρησιμοποίηση του σήματός του προκειμένου να αναγγείλει στο κοινό τη μεταγενέστερη εμπορία προϊόντων φερόντων το σήμα.

42 Επιβάλλεται σχετικώς να τονιστεί ότι κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου το άρθρο 7 της οδηγίας ρυθμίζει πλήρως το ζήτημα της αναλώσεως του επί του σήματος δικαιώματος, όσον αφορά τα προϊόντα που διατίθενται στο εμπόριο εντός της Κοινότητας, και ότι η χρησιμοποίηση του όρου «ιδίως» στην παράγραφο 2 υποδηλώνει ότι η περίπτωση της τροποποιήσεως ή αλλοιώσεως της καταστάσεως των φερόντων το σήμα προϊόντων παρατίθεται ως παράδειγμα του τι μπορεί να συνιστά νόμιμο λόγο (βλ. απόφαση Bristol-Myers Squibb κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψεις 26 και 39). Εξάλλου, η διάταξη αυτή σκοπεί να συμβιβάσει τα θεμελιώδη συμφέροντα αφενός της προστασίας των δικαιωμάτων επί του σήματος και αφετέρου της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της κοινής αγοράς (απόφαση Bristol-Myers Squibb κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψη 40).

43 Επιβάλλεται, επίσης, να διαπιστωθεί ότι η προσβολή της φήμης του σήματος μπορεί, κατ' αρχήν, να αποτελέσει νόμιμο λόγο, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας, παρέχοντα στον δικαιούχο του σήματος τη δυνατότητα να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορία προϊόντων που έθεσε στο εμπόριο εντός της Κοινότητας ή συγκατατέθηκε σ' αυτό. Πράγματι, σύμ-

φωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου περί επανασυσκευασίας προϊόντων φερόντων σήμα, ο δικαιούχος σήματος έχει έννομο συμφέρον, αναγόμενο στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος επί του σήματος, να μπορεί να αντιτάσσεται στην εμπορία του προϊόντος όταν η παρουσίαση των επανασυσκευασμένων προϊόντων μπορεί να βλάψει τη φήμη του σήματος (βλ. απόφαση Bristol-Myers Squibb κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψη 75).

44 Συνεπώς, όταν μεταπωλητής χρησιμοποιεί σήμα προκειμένου να αναγγείλει τη μεταγενέστερη εμπορία προϊόντων φερόντων το σήμα, πρέπει να σταθμίζει το νόμιμο συμφέρον του δικαιούχου του σήματος να προστατευθεί κατά μεταπωλητών που χρησιμοποιούν το σήμα του για διαφημιστικούς σκοπούς κατά τρόπο που θα μπορούσε να βλάψει τη φήμη του σήματος και το συμφέρον του μεταπωλητή να μπορεί να μεταπωλήσει τα συγκεκριμένα εμπορεύματα χρησιμοποιώντας τον συνήθη για τον κλάδο της δραστηριότητάς του τρόπο διαφημίσεως.

45 Όταν πρόκειται για περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, η οποία αφορά προϊόντα πολυτέλειας και γοήτρου, ο μεταπωλητής δεν πρέπει να ενεργεί κατά τρόπο αθέμιτο έναντι των νομίμων συμφερόντων του δικαιούχου του σήματος. Οφείλει λοιπόν να προσπαθεί να αποφύγει να θίξει την αξία του σήματος με τη διαφήμισή του που βλάπτει την αίγλη και την εικόνα γοήτρου συγκεκριμένων προϊόντων, καθώς και την αίσθηση πολυτέλειας που δημιουργούν.

46 Πάντως, πρέπει επίσης να διαπιστωθεί ότι το γεγονός ότι ο μεταπωλητής, ο οποίος εμπορεύεται συνήθως είδη της αυτής φύσεως, αλλ' όχι αναγκαστικά και της ίδιας ποιότητας, χρησιμοποιεί για τα φέροντα το σήμα προϊόντα διαφημιστικούς τρόπους που συνηθίζονται στον τομέα της δραστηριότητάς του, μολονότι δεν αντιστοιχούν σε εκείνους που χρησιμοποιεί ο ίδιος ο δικαιούχος ή οι εξουσιοδοτημένοι μεταπωλητές του, δεν συνιστά νόμιμο λόγο, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας, επιτρέποντα στον

δικαιούχο να αντιταχθεί στη διαφήμιση αυτή, εκτός αν αποδειχθεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων περιστάσεων της κάθε περιπτώσεως, η χρησιμοποίηση του σήματος στη διαφήμιση του μεταπωλητή βλάπτει σοβαρά τη φήμη του σήματος.

47 Μια τέτοια σοβαρή βλάβη μπορεί να προκληθεί από το γεγονός ότι ο μεταπωλητής δεν φρόντισε να μην τοποθετήσει στο διαφημιστικό φυλλάδιό του το συγκεκριμένο σήμα μεταξύ προϊόντων που θα μπορούσαν να βλάψουν σοβαρά την εικόνα που ο δικαιούχος κατάφερε να προσδώσει στο σήμα του.

48 Ενόψει των ανωτέρω, στο τρίτο, τέταρτο και πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο δικαιούχος σήματος δεν μπορεί να αντιταχθεί, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας, στην εκ μέρους μεταπωλητή, ο οποίος εμπορεύεται συνήθως είδη της αυτής φύσεως, αλλ' όχι αναγκαστικά της ίδιας ποιότητας, με τα προϊόντα που φέρουν το σήμα, χρησιμοποίηση, κατά τους συνήθεις για τον κλάδο της δραστηριότητάς του τρόπους, του σήματος προκειμένου να αναγγείλει στο κοινό τη μεταγενέστερη εμπορία αυτών των προϊόντων, εκτός αν αποδειχθεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών σε κάθε περίπτωση περιστάσεων, η χρησιμοποίηση του σήματος για τον σκοπό αυτό βλάπτει σοβαρά τη φήμη αυτού του σήματος.

Επί του έκτου ερωτήματος

49 Με το έκτο ερώτημά του, το εθνικό δικαστήριο ερωτά ουσιαστικώς αν τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης δεν επιτρέπουν σε δικαιούχο σήματος ή σε φορέα δικαιώματος δημιουργού που αφορά τα φιαλίδια και τις συσκευασίες που χρησιμοποιεί για τα προϊόντα του, επικαλούμενο το δικαίωμά του επί του σήματος ή το δικαίωμα δημιουργού, να απαγορεύσει σε μεταπωλητή να διαφημίσει τη μεταγενέστερη εμπορία αυτών των προϊόντων κατά τον τρόπο που συνηθίζουν οι λιανοπωλητές του οικείου κλάδου. Ερωτά, επίσης, αν το ίδιο ισχύει όταν με τον τρόπο που ο μεταπωλητής χρησιμοποιεί το σήμα στη διαφήμισή του θίγει την εικόνα πολυτέλειας και γοήτρου αυτού του σήματος ή όταν η διάδοση και αναπαραγωγή του γίνονται κατά τρόπο που θα μπορούσε να ζημιώσει τον φορέα του δικαιώματος του δημιουργού.

50 Τα ερωτήματα αυτά προϋποθέτουν:

— ότι, κατά τη σχετική εθνική νομοθεσία, στις περιπτώσεις αυτές, ο δικαιούχος του σήματος ή ο φορέας του δικαιώματος δημιουργού μπορεί νομίμως να απαγορεύσει σε μεταπωλητή να διαφημίσει τη μεταγενέστερη εμπορία των προϊόντων, και

— ότι, μια τέτοια απαγόρευση συνιστά παρακώλυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων απαγορευόμενη από το άρθρο 30 της Συνθήκης, εκτός αν αυτή μπορεί να δικαιολογηθεί για έναν από τους λόγους που προβλέπει το άρθρο 36 της ίδιας Συνθήκης.

51 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Dior, ορθώς το εθνικό δικαστήριο φρονεί ότι απαγόρευση όπως αυτή για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη μπορεί να αποτελέσει μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, απαγορευόμενο από το άρθρο 30 της Συνθήκης. Αρκεί σχετικώς να τονιστεί ότι, κατά την απόφαση περί παραπομπής, η κύρια δίκη αφορά προϊόντα τα οποία ο μεταπωλητής προμηθεύτηκε από παράλληλες εισαγωγές και ότι απαγόρευση της διαφημίσεως, όπως αυτή που ζητείται να επιβληθεί στο πλαίσιο της κύριας δίκης, θα καθιστούσε την εμπορία και, κατά συνέπεια, την πρόσβαση στην αγορά αυτών των προϊόντων αισθητά πιο δυσχερή.

52 Συνεπώς, πρέπει να εξεταστεί αν απαγόρευση όπως αυτή που ζητείται να επιβληθεί στην κύρια δίκη μπορεί να επιτραπεί, σύμφωνα με το άρθρο 36 της Συνθήκης, κατά το οποίο οι διατάξεις των άρθρων 30 έως και 34 δεν αντιτίθενται στις απαγορεύσεις ή στους περιορισμούς εισαγωγών που δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, υπό την επιφύλαξη ότι δεν αποτελούν ούτε μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκεκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

53 Αναφορικά με το δικαίωμα δικαιούχου σήματος, πρέπει να τονιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 36 της Συνθήκης και το άρθρο 7 της οδηγίας πρέπει να ερμηνεύονται με τον ίδιο τρόπο (απόφαση Bristol-Myers Squibb κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψη 40).

54 Συνεπώς, έχοντας υπόψη τις απαντήσεις που δόθηκαν στο τρίτο, τέταρτο και πέμπτο ερώτημα, επιβάλλεται στο σκέλος αυτό του έκτου ερωτήματος να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης έχουν την έννοια ότι ο δικαιούχος σήματος δεν μπορεί να αντιταχθεί στην εκ μέρους μεταπωλητή, ο οποίος συνήθως εμπορεύεται είδη της αυτής φύσεως, αλλ' όχι αναγκαστικά της ίδιας ποιότητας, με τα προϊόντα που φέρουν το σήμα, χρησιμοποίηση, κατά τους συνήθεις για τον κλάδο της δραστηριότητάς του τρόπους, του σήματος προκειμένου να αναγγείλει στο κοινό τη μεταγενέστερη εμπορία αυτών των προϊόντων, εκτός αν αποδειχθεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών σε κάθε περίπτωση περιστάσεων, η χρησιμοποίηση του σήματος για τον σκοπό αυτό βλάπτει σοβαρά τη φήμη αυτού του σήματος.

55 Όσον αφορά το σκέλος του έκτου ερωτήματος που αναφέρεται στο δικαίωμα του δημιουργού, πρέπει να τονιστεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι λόγοι προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας κατά την έννοια του άρθρου 36 περιλαμβάνουν την προστασία που παρέχει το δικαίωμα του δημιουργού (απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 1981, 55/80 και 57/80, Musik-Vertrieb membran και K-tel International, Συλλογή 1981, σ. 147, σκέψη 9).

56 Τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο εμπορικής εκμεταλλεύσεως, είτε μέσω δημοσίας παραστάσεως, είτε μέσω αναπαραγωγής και θέσεως σε κυκλοφορία των υποθεμάτων επί των οποίων έχουν εγγραφεί, και ότι τα δύο ουσιώδη προνόμια του δημιουργού, δηλαδή το αποκλειστικό δικαίωμα παραστάσεως και το αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής, δεν θίγονται από τους κανόνες της Συνθήκης (απόφαση της 17ης Μαΐου 1988, 158/86, Warner Brothers και Metronome Video, Συλλογή 1988, σ. 2605, σκέψη 13).

57 Από τη νομολογία προκύπτει, επίσης, ότι, καίτοι η εμπορική εκμετάλλευση του δικαιώματος του δημιουργού συνιστά μια πηγή εσόδων για τον δικαιούχο του, συνιστά εξίσου και μία μορφή ελέγχου της εμπορίας από τον δικαιούχο, και ότι από την άποψη αυτή η εμπορική εκμετάλλευση του δικαιώματος του δημιουργού δημιουργεί τα ίδια προβλήματα με εκείνα που δημιουργεί ένα άλλο δικαίωμα βιομηχανικής ή εμπορικής ιδιοκτησίας (βλ. απόφαση Musik-Vertrieb membran και K-tel International, προαναφερθείσα, σκέψη 13). Το Δικαστήριο υπογράμμισε σχετικώς ότι το αποκλειστικό δικαίωμα εκμεταλλεύσεως που παρέχεται από το δικαίωμα του δημιουργού δεν μπορεί να προβληθεί

από τον δικαιούχο προκειμένου να εμποδίσει ή περιορίσει την εισαγωγή ηχητικών υποθεμάτων τα οποία έχουν νόμιμα διατεθεί στην αγορά άλλου κράτους μέλους από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του (βλ. απόφαση Musik-Vertrieb membran και K-tel International, προαναφερθείσα, σκέψη 15).

58 Ενόψει αυτής της νομολογίας — και χωρίς να χρειάζεται απάντηση στο ερώτημα αν δικαίωμα δημιουργού και δικαίωμα επί του σήματος μπορούν ταυτόχρονα να προβληθούν αναφορικά με το ίδιο προϊόν —, αρκεί η διαπίστωση ότι, σε περιπτώσεις όπως αυτή της κύριας δίκης, η προστασία που παρέχει το δικαίωμα δημιουργού όσον αφορά την αναπαραγωγή των προστατευομένων έργων στις διαφημίσεις του μεταπωλητή δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να είναι ευρύτερη από εκείνη που παρέχεται, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις, στον δικαιούχο σήματος.

59 Συνεπώς, στο έκτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης έχουν την έννοια ότι ο δικαιούχος σήματος ή φορέας δικαιώματος δημιουργού δεν μπορεί να αντιταχθεί στην εκ μέρους μεταπωλητή, ο οποίος συνήθως εμπορεύεται είδη της αυτής φύσεως, αλλ' όχι αναγκαστικά της ίδιας ποιότητας, με τα προστατευόμενα προϊόντα, χρησιμοποίηση, σύμφωνα με τους συνήθεις για τον κλάδο της δραστηριότητάς του τρόπους, αυτών των δικαιωμάτων, προκειμένου να αναγγείλει στο κοινό τη μεταγενέστερη εμπορία αυτών των προϊόντων, εκτός αν αποδειχθεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών σε κάθε περίπτωση περιστάσεων, η χρησιμοποίηση των προϊόντων αυτών προς τον σκοπό αυτό βλάπτει σοβαρά τη φήμη τους.

Επί των δικαστικών εξόδων

60 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι Κυβερνήσεις της Γαλλίας, Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 1995 το Hoge Raad der Nederlanden, αποφαίνεται:

1) Όταν ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, στο πλαίσιο δίκης διεξαγόμενης σε ένα από τα κράτη μέλη της Μπενελούξ και αφορώσας την ερμηνεία του ενιαίου νόμου Μπενελούξ περί σημάτων, δικαστήριο οι αποφάσεις του οποίου δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, όπως είναι τόσο το δικαστήριο Μπενελούξ όσο και το Hoge Raad der Nederlanden, υποχρεούται να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα δυνάμει του άρθρο 177, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ. Πάντως, η υποχρέωση αυτή καθίσταται άσκοπη και, συνεπώς, στερείται αντικειμένου, όταν το ανακύψαν ζήτημα είναι κατ' ουσίαν ταυτόσημο με ζήτημα που έχει ήδη αποτελέσει το αντικείμενο προδικαστικής αποφάσεως στο πλαίσιο της ίδιας της ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου υποθέσεως.

2) Τα άρθρα 5 και 7 της οδηγίας 89/104 έχουν την έννοια ότι, στην περίπτωση κατά την οποία προϊόντα φέροντα σήμα διατέθηκαν στην κοινοτική αγορά από τον δικαιούχο του σήματος ή με τη συγκατάθεσή του, ένας μεταπωλητής, εκτός της δυνατότητας μεταπωλήσεως αυτών των προϊόντων, έχει επίσης τη δυνατότητα χρησιμοποιήσεως του σήματος προκειμένου να αναγγείλει στο κοινό τη μεταγενέστερη εμπορία αυτών των προϊόντων.

3) Ο δικαιούχος σήματος δεν μπορεί να αντιταχθεί, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104, στην εκ μέρους μεταπωλητή, ο οποίος εμπορεύεται συνήθως είδη της αυτής φύσεως, αλλ' όχι αναγκαστικά της ίδιας ποιότητας, με τα προϊόντα που φέρουν το σήμα, χρησιμοποίηση, κατά

τους συνήθεις για τον κλάδο της δραστηριότητάς του τρόπους, του σήματος προκειμένου να αναγγείλει στο κοινό τη μεταγενέστερη εμπορία αυτών των προϊόντων, εκτός αν αποδειχθεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών σε κάθε περίπτωση περιστάσεων, η χρησιμοποίηση του σήματος για τον σκοπό αυτό βλάπτει σοβαρά τη φήμη αυτού του σήματος.

4) Τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ έχουν την έννοια ότι ο δικαιούχος σήματος ή φορέας δικαιώματος δημιουργού δεν μπορεί να αντιταχθεί στην εκ μέρους μεταπωλητή, ο οποίος συνήθως εμπορεύεται είδη της αυτής φύσεως, αλλ' όχι αναγκαστικά της ίδιας ποιότητας, με τα προστατευόμενα προϊόντα, χρησιμοποίηση, σύμφωνα με τους συνήθεις για τον κλάδο της δραστηριότητάς του τρόπους, αυτών των δικαιωμάτων, προκειμένου να αναγγείλει στο κοινό τη μεταγενέστερη εμπορία αυτών των προϊόντων, εκτός αν αποδειχθεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών σε κάθε περίπτωση περιστάσεων, η χρησιμοποίηση των προϊόντων αυτών για τον σκοπό αυτό βλάπτει σοβαρά τη φήμη τους.

Rodríguez Iglesias Gulmann Ragnemalm

Schintgen Mancini Moitinho de Almeida

Kapteyn Murray Edward

Puissochet Hirsch

Jann Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 4 Νοεμβρίου 1997.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

G. C. Rodríguez Iglesias